

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

« 29 » 08 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ
підготовки магістрів

денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма Соціологія
спеціальності С5 Соціологія

галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

ВИКЛАДАЧ: Сорокіна Олександра Сергіївна, к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від «26» 08 2025 р.

Завідувач кафедри соціології

В.О. Скворець

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Т.О. Ратушна

(ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: sorokina.soc@gmail.com

Телефон: 063 711 22 15

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Telegram за номером 063 711 22 15

Кафедра: соціології, 4 корп. ЗНУ, ауд. 309, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою курсу «Інституціональна соціологія» формування у студентів цілісного уявлення щодо процесу інституціоналізації, передумов виникнення соціальних інститутів, їх структури і функцій, розвиток навичок аналізу інституційних процесів, а також соціальних потреб, що задовольняються через інститути. Отриманні знання дозволять діагностувати функції та дисфункції соціального інституту, аналізувати його діяльність та розробляти програми заходів, орієнтованих на підвищення ефективності його діяльності.

У результаті опанування дисципліни здобувачі повинні отримати знання теоретичного підґрунтя інституціональної теорії, сформувати навички аналізу структури, функції та етапів розвитку соціальних інститутів, а також соціально значущих проблем і процесів, що мають інституціональний характер, визначати інституціональні зміни та тенденції.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс є пов'язаним з дисципліною «Соціальне управління безпекою організацій» та є складовою підготовки до підсумкової атестації магістрантів.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	1-й	—
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	—
Семінарські заняття	28 год.	—
Практичні заняття		—
Самостійна робота	78 год.	—
Консультації	Понеділок, з 17.30 до 18.00, Google Meet https://meet.google.com/azg-gkvf-vuq П'ятниця, з 15.00 до 16.00, Google Meet https://meet.google.com/azg-gkvf-vuq	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4190	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси. СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти. ПР01 Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології. ПР02 Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки. ПР03 Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.	Опрацювання науковою літератури, відповіді семінарських заняттях, тестування у в системі Moodle.
ЗК03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). СК10. Здатність аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, які є основою для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності. ПР04 Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань. ПР07 Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей. ПР11 Аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, як основу для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності.	Ведення дискусій, виконання практичних завдань, виконання індивідуальної роботи.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Структура, функції та категоріальний апарат інституціональної соціології

Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни «Інституціональна соціологія»

Передумови зародження інституціоналізму в науковій думці кінця XIX-початку XX століття. Наукові концепції, що передували виникненню інституціоналізму: органіцизм (Г. Спенсер), розробка принципу кумулятивної причинності (Т. Веблен). Виділення функцій соціальних інститутів та їх реалізація. Рівні дослідження соціальних інститутів. Етнометодологічні дослідження соціальних інститутів (інтерв'ювання, проведення переговорів, розв'язання конфліктів. Інституційні та неоінституційні концепції економіки (Дж. Коммонс «Інституційна економіка», У. Мітчел «Ділові цикли», Дж. Гелбрейт, «Нове індустріальне суспільство»). Ефективність соціальних інститутів та методики їх визначення.

Тема 2. Поняття «соціальний інститут» в соціології.

Проблема визначення поняття «соціальний інститут». Класифікації соціальних інститутів. Формальні та неформальні соціальні інститути, їх взаємодія. Інституціональна структура суспільства. Базові соціальні інститути. Функції соціальних інститутів (основні підходи до визначення). Явні та латентні функції. Ефективність діяльності соціальних інститутів. Прояви дисфункцій соціальних інститутів, передумови їх виникнення. Суспільні потреби: сутність та характеристика. Соціальний контроль, форми соціального контролю. Інституціоналізація як соціальний процес. «Інституціоналізація» та «соціальний інститут»: зв'язок та співвідношення понять. Основні етапи інституціоналізації.

Тема 3. Інституційна структура суспільства.

Поняття інституційної структури суспільства. Історичні детермінанти формування інституційної структури. Базові соціальні інститути та їх функції. Інститути соціального контролю. Зв'язки та механізми узгодження між інститутами, координація їх діяльності. Взаємозв'язок між інституційною структурою та соціальними нормами, механізмами контролю, напрямками соціальних змін, подоланням невизначеності у суспільстві. Сталість інституційної структури. Інституційна структура та повсякдення поведінки людини.

Тема 4. Інституційна пам'ять.

Співвідношення понять «історична пам'ять», «соціальна пам'ять» та «інституційна пам'ять». Особливості конструювання та деконструювання інституційної пам'яті: інститут менторства, створення банків знань та інформації, використання та поширення відеоматеріалів, програми обміну досвідом. Репродуктивне та конструктивне відтворення інституційної пам'яті. Матриці та «маски» інституційної та соціальної пам'яті. «Символічна смерть» соціального інституту. Особливості української інституційної пам'яті та її вплив на розвиток суспільства. Хаотизація інституційних трансформацій в українському суспільстві. Вплив соціальних протиріч на формування новітньої соціальної пам'яті.

Тема 5. Зміна інституційного порядку в українському суспільстві.

Розвиток та зміни соціальних інститутів. Еволюційний та революційний шляхи розвитку соціальних інститутів. Досвід еволюційного та революційного шляхів інституціональних змін в Україні. Основні чинники інституціональних змін їх характеристика. Специфіка перебудови соціальних інститутів при переході від радянського до пострадянського суспільства. Особистість в контексті змін інституціональної організації суспільства. Специфіка новітніх інституційних трансформацій в Україні. Особливості трансформації інститутів держави та державного управління, інститутів громадянського суспільства, політичної влади, приватної власності, інститутів сім'ї та шлюбу.

Розділ 2. Соціальні механізми інституційних трансформацій

Тема 6. Тенденції трансформацій базових соціальних інститутів.

Трансформація процесу інституціоналізації в сучасному світі. Прискорення соціальних та інституційних змін. Механізми виникнення та закріплення нових соціальних інститутів. Процеси організації та самоорганізації у трансформації соціальних інститутів. Соціальний опір діяльності новітніх інституційних утворень. Тенденції трансформації інститутів держави та державного управління, інститутів громадянського суспільства, політичної влади, приватної власності, релігійних інститутів, інституту освіти, інституту сім'ї та шлюбу. Інституціоналізація релігійних та неорелігійних спільнот у суспільствах із різними типами соціально-економічних укладів.

Тема 7. Інституційний примус.

Поняття соціального примусу та його види. Роль примусу у соціальному житті за Е. Дюркгеймом. Функції примусу. Економічний та позаекономічний примуси. Прямий та опосередкований примус. Насильство як форма примусу. Ненасильницький примус. Принцип протиборства за запобігання насильству. Санкціонована система примусу. Зовнішній та внутрішній державний примуси. Патерналістська система примусу. Співвідношення соціального паразитизму та примусу. Трансформація системи примусів в залежності від типу суспільства. Система примусів в громадянському суспільстві. Примус у політичній, економічній, культурній та соціальній сферах суспільства.

Тема 8. Інституціоналізація церемоній та ритуалів.

Співвіднесення понять «норма», «зразок», «обряд», «традиція», «церемонія» та «ритуал». Поняття ритуалу та ритуалізму. Співвідношення ритуалів та церемоній. Сутнісні ознаки ритуалу. Функції ритуалів. Ритуали попередження та ритуали презентації (І. Гофман). Кризові ритуали, календарні, ритуали інтенсифікації, ритуали спорідненості. Жіночі, чоловічі та змішані ритуали. «Чисті форми взаємодії» Г. Зіммеля. Ритуалізація соціальних інститутів. Ритуалізм у концепціях Г. Гарфінкеля та Р. Мертона. Релігійність первісних спільнот у працях Е. Дюркгейма. Негативні та позитивні ритуали. Магічні та релігійні ритуали. Церемонія інаугурації. Військові церемонії. Церемонії, пов'язані із діяльністю Папи Римського. Церемонії, пов'язані із королівськими родинами. Релігійні церемоніали.

Тема 9. Інститути масової комунікації.

Сутність та ознаки масової комунікації. Функції масової комунікації: соціалізація, соціальне управління, формування громадської думки, ідеології. Ефективність комунікатора та стандартні методики її вимірювання. Співвідношення понять «критерій» та «індикатор». Критерії оцінки ефективності комунікатора. Тенденції масової комунікації: глобалізація, демасовізація, конгломерація, конвергенція. Їх позитивні аспекти та критика. Особливості аудиторії багатоканального медіа середовища. Аудиторія як об'єкт маніпуляції та аудиторія як рівноправний партнер в комунікаційному процесі. Особливості медіа споживання, ознаки та причини формування адикції.

Тема 10. Напрями інституційних змін у суспільстві під час війни.

Соціальні зміни в Україні з початком повномасштабного вторгнення. Режим воєнного стану та обмеження дії політичних інститутів та громадянських прав і свобод. Зміни у системі державної влади та місцевому самоврядуванню. Укріплення соціальної солідарності. Формування військово-цивільних адміністрацій, їхня роль та функції. Цифровізація державних послуг та процесів в умовах війни. Запровадження нових публічних послуг в онлайн-форматі. Впровадження інструментів гнучкого реагування у кризових умовах.

4. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Вступ до навчальної дисципліни «Інституціональна соціологія»	2		один раз на 2 тижні
2	Поняття «соціальний інститут» в соціології.	2		один раз на 2 тижні
3	Інституційна структура суспільства.	2		один раз на 2 тижні
4	Інституційна пам'ять.	2		один раз на 2 тижні
5	Зміна інституційного порядку в українському суспільстві.	2		один раз на 2 тижні
6	Тенденції трансформацій базових соціальних інститутів.	2		один раз на 2 тижні
7	Інституційний примус.	2		один раз на 2 тижні
Разом		14		

5. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Вступ до навчальної дисципліни «Інституціональна соціологія»	2		один раз на тиждень
2	Поняття «соціальний інститут» в соціології.	2		один раз на тиждень
3	Інституційна структура суспільства.	2		один раз на тиждень
4	Інституційна пам'ять.	2		один раз на тиждень
5	Зміна інституційного порядку в українському суспільстві.	2		один раз на тиждень
6	Тенденції трансформацій базових соціальних інститутів.	4		один раз на тиждень
7	Інституційний примус.	4		один раз на тиждень
8	Інституціоналізація церемоній та ритуалів.	4		один раз на тиждень
9	Інститути масової комунікації.	4		один раз на тиждень
10	Напрями інституційних змін у суспільстві під час війни	2		один раз на тиждень
Разом		28		

6. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Опрацювати джерело. Процес інституціоналізації / <i>Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства</i> . Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с. За результатами самостійної роботи має бути написано есе, яке включає пункти характеристики змісту глави, аналіз аргументів автора, критичний огляд його висновків, можливість використання для вирішення проблем сучасного українського суспільства.	15	
2	Опрацювати джерело. Травма соціальних змін / <i>Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства</i> . Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с. За результатами самостійної роботи має бути написано есе, яке включає пункти характеристики змісту глави, аналіз аргументів автора, критичний огляд його висновків, можливість використання для вирішення проблем сучасного українського суспільства.	15	
3	Опрацювати джерело. Від взаємодій до соціальних відносин і соціальних зв'язків / <i>Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства</i> . Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с. За результатами самостійної роботи має бути написано есе, яке включає пункти характеристики змісту глави, аналіз аргументів автора, критичний огляд його висновків, можливість використання для вирішення проблем сучасного українського суспільства.	15	
4	Опрацювати джерело. Від соціальних дій до взаємодії / <i>Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства</i> . Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с. За результатами самостійної роботи має бути написано есе, яке включає пункти характеристики змісту глави, аналіз аргументів автора, критичний огляд його висновків, можливість використання для вирішення проблем сучасного українського суспільства.	15	
5	Опрацювати джерело. Клименко О. Інституціоналізація ветеранства в умовах російсько-української війни: теоретичний аспект <i>Українське суспільство в умовах війни. Рік 2024: Колективна монографія</i> / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член. кор. НАН України, д.філос. н. Є. Головахи, член.кор. НАН України, д. соц. н. С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2024. С.366-388. За результатами самостійної роботи має бути написано есе, яке включає пункти характеристики змісту глави, аналіз аргументів автора, критичний огляд його висновків, можливість використання для вирішення проблем сучасного українського суспільства.	18	
Разом		78	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 1 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
2	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 2 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
3	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 3 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
4	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 4 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
5	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 5 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал.	3

			Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	
6	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 6 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
7	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 7 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
	Поточне тестування	Тести розміщені на сторінці курсу у системі Moodle	14 тестових завдань (0,5 бали за одне завдання)	7
8	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 8 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
9	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 9 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
10	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 10 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
311	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 11 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали.	3

			Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	
12	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 12 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
13	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 13 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
14	Опитування Виконання завдання у системі moodle znu	Семінарське заняття 14 Виконання завдання до семінару у системі moodle znu	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 3 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 2 бали. Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 1 бал. Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 0,5 бали	3
	Поточне тестування	Тести розміщені на сторінці курсу у системі Moodle	14 тестових завдань (0,5 бали за одне завдання)	7
Усього за змістові модулі				60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
екзамен	Тести	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	0,5 балів за кожен правильну відповідь. На проходження тесту дається 40 хвилин і одна спроба	15
	Теоретичне завдання	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	5 балів. Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь – 5 балів . Неповна відповідь з неточностями або нерозкриттями частини питання – 3-4 бали . Неповна і нелогічна відповідь – 1-2 бали .	5
	Індивідуальне завдання	Написання аналітичного огляду. Вимоги до роботи розміщені на сторінці курсу у системі moodle.	20-18 – робота повністю розкриває питання, логічно структурована, здобувачі оперують теоретичними поняттями, розглянутими під час вивчення дисципліни, наявні висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з соціальної практики; 17-14 – положення та висновки у роботі недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень, робота має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 – відсутня чітка структура, робота має описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура відповідей	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Баштанник О. Соціологічний інституціоналізм як напрям нового інституціоналізму політичної науки: методологія та її реалізація в українських політологічних дослідженнях. Грані. 2020. Т. 23, № 9. С. 5–14. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/2021/Grani/Grani2020n9/5.pdf>.
2. Додонов Р. О. Етапи та джерела інституціоналізації соціології. *Нова парадигма*. Запоріжжя, 2002. Вип. 24. С.164–172.
3. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. праць / відп. ред. В. С. Бакіров. Харків : Вид. центр ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. 621с.
4. Соціологія: терміни і поняття : навч. енциклопедичний слов.-довід. / редкол.: В. М. Піча (керівник) [та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2019. 658 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Іващенко О. Новий інституціоналізм в економічній соціології: теоретичні підвалини дослідницьких можливостей. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2003. № 1. С. 60–70.
2. Лісовицький В. М. Соціологічний інституціоналізм Ф. Перру. *Історія економічних вчень* : навч. посіб. Київ, 2004. С. 172–174.
3. Матусевич В. Соціальний інститут: функція, генеза, структура. *Соціологія : теорія, методи, маркетинг*. 2004. № 4. С.43–56.
4. Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ніжин, 24 листопада 2020 р.) / за заг. ред. О. В. Лісовця, С. О. Борисюк. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 173 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049162.pdf>.
5. Соціологія та сучасні соціальні трансформації : матеріали XII Міжнар. конф. студентів та молодих науковців (м. Київ, 14-15 листопада 2019 р.) / за ред. А. Петренко-Лисак, Л. Фостер, О. Олійник, Є. Мороз. Київ : Наукова столиця, 2019. 135 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049470.pdf>.
6. Чернецький Ю. Сучасний інституціоналізм як напрям соціологічного теоретизування. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2003. № 2. С.33–45.
7. Чернецький Ю. Сучасний соціологічний інституціоналізм і "нова економічна соціологія" як напрям дослідження проблем економіки. *Економіка України*. 2004. № 5. С. 62–68.
8. Четверікова Л. О., Привалов Ю. О. Сучасна парадигма метасоціального інституту: історико-теоретичні виміри соціальної держави. Львів : Астролябія, 2007. 152 с.
9. Brooks C. Western Civilization: A Concise History. Vol. 1. Portland Community College, 2024. 280 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Interrogating the Social : A Critical Sociology for the 21st Century / edited by F. Kurasawa. Cham : Palgrave Macmillan, 2017. 296 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi65/0048208.pdf>.
2. Introduction to Sociology / E. Strayer, F. Jones, G. Scaramuzzo [et al.]. LOUIS: The Louisiana Library Network, 2022. 723 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057416.pdf>.
3. Петінова О. Б. Соціологія : навч. посіб. Одеса : ПНПУ, 2019. 308 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi59/0044073.pdf>.
4. Рожанська Н. В., Дрожанова О. М., Онофрійчук О. А. Загальна соціологічна теорія : навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 336 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053768.pdf>.
5. Essentials of Communication / edited by M. Cop. University of Otago, 2023. 145 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056176.pdf>.
6. Bandola-Gill J., Grek S., Tichenor M. Governing the Sustainable Development Goals: Quantification in Global Public Policy. Cham : Palgrave Macmillan, 2022. 165 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050693.pdf>.
7. Causal Mechanisms in the Global Development of Social Policies / J. Kuhlmann, F. Nullmeier (eds.). Cham : Palgrave Macmillan, 2022. 457 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050696.pdf>.

10. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

За бажанням студентів результати проходження курсів підвищення кваліфікації, стажувань, онлайн-курсів, тощо можуть бути зараховані у якості результату засвоєння відповідного змістового модулю дисципліни. Можливе визнання результатів неформальної освіти згідно Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти від 2025 року. Механізм визнання описано у Положенні: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_zapor_z_kogo_nats_onal_nogo_un_versitetu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformal_noyi_ta_ab_o_nformal_noyi_osv_ti.pdf.

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу sorokina.soc@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.